

Πρόταση για Σωστή Αναθεώρηση τῶν Μηναιῶν¹

Π.Δ. Παπαδημητρίου

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας, μᾶς παρέδωσαν τὰ Μηναιᾶ καὶ τὴν Παρακλητικὴν (ὅπως καὶ τὸ Τριῶδιον καὶ τὸ Πεντηκοστάριον). Ἐθέσπισαν δέ τοὺς Ἅγίους εἰς τὰ Μηναιᾶ, ἄλλους νὰ εἶναι ἐορταζόμενοι **εἰς ἧ'** (**ἦτοι πλήρως ἐορταζόμενοι**), ἄλλοι ἐορταζόμενοι **εἰς ς'** (**ἦτοι ἡμιορταζόμενοι**), καὶ ἄλλοι **μὴ ἐορταζόμενοι**, καὶ αὐτὸ σοφὰ τὸ ἔπραξαν ὥστε τὶς καθημερινές νὰ ψάλλουμε καὶ ἐκ τῶν τροπαρίων / ἀκολουθιῶν τῆς Παρακλητικῆς τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεόν μας, τὴν Ἁγίαν Τριάδα, τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τοὺς Ἀγγέλους, τὸν Τίμιον Πρόδρομον, τοὺς Ἀποστόλους, τὸν Τίμιον Σταυρόν, ὅλους τοὺς Ἅγίους, ὅλους τοὺς Μάρτυρας, τοὺς Κεκοιμημένους πατέρες καὶ ἀδερφούς μας, κτλ., **καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν δική μας πνευματικὴ διόρθωση καὶ κατάρτιση.**

Εἶναι ἐπίσης γνωστόν, ὅτι οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἤθελαν τὴν εὐταξίαν σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες ὡς «**ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ φυλάττεσθαι**» (Κ' Κανὼν τῆς Α' Οἰκ. Συνόδου).

Ἄν δοῦμε τὰ Μηναιᾶ τοῦ Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ, διαπιστώνουμε τὰ ἐξῆς, **περίπου²**:

Ἀκολουθίες ἐορταζομένων πλήρως Ἀγίων (εἰς ἧ') = 48

(Σεπτέμβριος 5+2+4+5+9+2+1+1+4+4+8+3 Αὐγούστος)

Ἀκολουθίες ἡμιορταζομένων Ἀγίων (εἰς ς') = 96

(Σεπτέμβριος 12+19+17+8+11+5+2+2+2+5+6+7 Αὐγούστος)

Ἀκολουθίες μὴ ἐορταζομένων Ἀγίων = 212

(Σεπτέμβριος 11+10+8+16+10+21+27+27+25+21+17+19 Αὐγούστος)

Καὶ σὲ ποσοστὸ % εἶναι ἀντιστοίχως, περίπου³:

13.5% - 27.0% - 59.5%

Δηλαδή οἱ μισές καὶ περισσότερες ἀκολουθίες (3 στις 5) εἶναι μὴ ἐορταζομένων Ἀγίων, μετὰ ἔρχονται οἱ ἀκολουθίες ἡμιορταζομένων Ἀγίων, καὶ περίπου **τό 14% μόνον τῶν ἀκολουθιῶν εἶναι πλήρως ἐορταζομένων Ἀγίων.**

¹ Τὸ ἄρθρον δὲν ἀναφέρεται στὶς τοπικὲς ἐορτὲς Ἀγίων, ἀλλὰ εἰς τὰ Μηναιᾶ.

² Βλ. Τυπικὸν Ὁρθροῦ Ἐνοριῶν, ἐκδ. Ἄθως 2008, καὶ Τυπικὸν Ἐνοριῶν, ἐκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος 2017.

³ Λίγες ἀκολουθίες τῶν Μηναιῶν, ποὺ συγκαταλέγονται εἴτε ὡς μὴ ἐορταζόμενες, εἴτε ὡς εἰς ς' (ἀναλόγως τῆς ἐπισημότητος, βλ. Τυπικὸν Ὁρθροῦ Ἐνοριῶν), προσμετρήθηκαν ὡς εἰς ς'.

Είδικά τούς μήνες τοῦ Τριωδίου-Πεντηκοσταρίου, οἱ περισσότεροι Ἅγιοι εἶναι μὴ ἑορταζόμενοι, γιὰ νὰ ἀκούγεται τὸ Τριώδιον καὶ τὸ Πεντηκοστάριον.

Προφανῶς θὰ σκεφτοῦν μερικοὶ ὅτι ἰδοὺ πεδῖον δόξης λαμπρὸν γιὰ τὴν συγγραφὴ καὶ προσθήκη στὰ Μηναῖα Ἀκολουθιῶν πλήρως ἑορταζομένων Ἀγίων.

Ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι τὰ πράγματα. Γιατὶ αὐτομάτως θὰ διασπασεῖ καὶ **θὰ ἀδρανοποιηθεῖ αὐτὴ ἡ πλούσια Ὑμνολογία τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας**, καὶ ἰδιαίτερα τὰ Θεολογικώτατα βιβλία τῆς Παρακλητικῆς κυρίως (ἀλλὰ καὶ τοῦ Τριωδίου, καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου).

Γιὰ αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς λέει στὸ σχετικὸ καὶ ἐμβριθὲς ἄρθρο του ὁ π. Θεμιστοκλῆς Στ. Χριστοδούλου⁴:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κάνει «Οἰκονομία τις εἰς τὸ ὅλον θέμα τῆς Ἐγκρίσεως νέων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, δύναται νὰ ὑπάρχη εἰς τὰς περιπτώσεις τοπικῶν ἢ νεοφανῶν Ἀγίων καὶ ἀσφαλῶς μόνον διὰ τοπικὴν χρῆσιν, ἵνα μὴ τελικῶς καταλιμπάνηται ἡ Παρακλητικὴ, τὸ σπουδαιότατον καὶ θεολογικώτατον τοῦτο λειτουργικὸν βιβλίον, λόγω τῆς καθημερινῆς χρήσεως Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἀγίων τῆς ἡμέρας» (Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου 2864/Ἀριθμ. Πρωτ. 1217/11-4-2008).»

Στὶς τελευταῖες δεκαετίες, παρατηροῦμε τὸ φαινόμενο τῆς ἐξ ὀλοκλήρου συγγραφῆς ἀκολουθιῶν πλήρως ἑορταζομένων, καὶ οὔτε μία ὡς μὴ ἑορταζομένου ἢ ἔστω ἡμιορταζομένου! Ἔτσι ὀδηγούμαστε μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια στὴν βαρεῖα καταφρόνηση τῆς Παρακλητικῆς στὴν πράξη, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῆς εὐρείας διάδοσης τῶν ἐν λόγω ἀκολουθιῶν λόγω τοῦ διαδικτύου.

Εἶναι γεγονός ὅτι στὶς ἡμέρες μας ὑπάρχουν πολλοὶ δημοφιλεῖς καὶ θαυματουργοὶ Ἅγιοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν Ἀκολουθία στὰ Μηναῖα. Θὰ ἀναφέρω **ἐνδεικτικὰ** (κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη) τοὺς Ἁγίους ποὺ εἶναι **πανελλαδικῶς** οἱ πιὸ δημοφιλεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀκολουθία στὰ Μηναῖα, σὲ τυχαῖα σειρά (συγχωρέστε με ἂν ἔπρεπε νὰ βάλω καὶ κάποιον ἄλλον Ἅγιον):

- Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός
- Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς
- Ἅγιος Φώτιος Πατριάρχης Κων/πόλεως
- Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος
- Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός
- Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, καὶ Ἅγιος Μακάριος Νοταρᾶς (μαζί)
- Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ε΄ Πατρ. Κων/πόλεως

⁴ π. Θεμιστοκλῆς Στ. Χριστοδούλου, Σύνθεση Νεωτέρων Ἀκολουθιῶν πρὸς τιμὴν τῶν Ἀγίων, ΙΣΤ΄ Πανελλήνιον Λειτουργικὸν Συμπόσιον, Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Λαμία 20/9/2016.

- Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος
- Άγιος Νεκτάριος
- Άγιος Ιωάννης ο Ρώσος
- Άγιος Έφραϊμ ο νέος (Νέας Μάκρης)
- Άγιος Νικόλαος Πλανᾶς
- Άγιος Φανούριος
- Άγιος Γεράσιμος Κεφαλληνίας
- Άγιοι Ραφαήλ, Νικόλαος και Ειρήνη
- Άγιος Σάββας ο έν Καλύμνω
- Άγιος Λουκάς ο ιατρός (άρχιεπ. Συμφερουπόλεως)
- Άγιος Παΐσιος ο Άγιορείτης
- Άγιος Πορφύριος ο Καυσοκαλυβίτης
- Άγιος Ιάκωβος (Τσαλίκης)

Με αύτήν τήν παράθεση τών Άγίων **δέν προτείνω τήν προσθήκη πλήρων άκολουθιών για όλους** εις τὰ Μηναιᾶ.

Προτείνω (με προϋπόθεση φυσικά τήν πλήρη συμφωνία όλης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) να προστεθοῦν άλλες άκολουθίες ως μή έορταζομένων Άγίων, άλλες ως ήμιορταζομένων, και άλλες ως πλήρως έορταζομένων Άγίων, με ταυτόχρονη υποβίβαση άλλων άκολουθιών τών Μηναιών, ή παραπομπῆς των εις τὰ Απόδειπνα, ή συνεορτασμοῦ (συμψαλμωδήσεως) με παλαιότερες άκολουθίες στα πρότυπα τών Μηναιών, οὔτως ὡστε τὸ ποσοστὸ τών Άκολουθιών στα Μηναιᾶ, να εἶναι περίπου ὅπως και στα Μηναιᾶ τοῦ Βαρθολομαίου ή ως ἔγγιστα, π.χ.:

15% - 30% - 55%

Ἔτσι θα διασωθεῖ και ή Τάξις, αλλά και ὁ Ὑμνολογικός πλοῦτος τῆς Ἐκκλησίας μέσα από τις καθημερινές άκολουθίες, και με τήν ταυτόχρονη άπαραίτητη άφαίρεση όλων τών μεμονωμένων Φυλλάδων από τὰ Μηναιᾶ, και με τὸν άπαραίτητο σεβασμὸ στην ιστορία και τάξη τών παλαιότερων Άκολουθιών.

Ἐτελειώθη τῇ 5ῃ Ἰουνίου 2018, τοῦ Ἁγίου Δωροθέου ἐπ. Τύρου
 Ἀναθεωρήθηκε ἐλαφρῶς τῇ 10ῃ Ἰουνίου 2018, τών Ἁγίων Ἀλεξάνδρου και Ἀντωνίνης